

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. 2540

“การขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสาร
ปัจจุบัน และอนาคต”

โดย

นายชัชทอง โอภาสศิริวิทย์

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี

เจตนารมณ์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสาร

“ในระบอบประชาธิปไตยการให้ประชาชนมีโอกาสดูแลกว้างขวางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้ถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น... ทั้งนี้เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง...”

เป้าหมาย : ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ข้อมูลข่าวสาร

ระดับผลผลิต (out put)

คือการให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐอย่างกว้างขวาง

ระดับผลลัพธ์ (out come)

คือการที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและ
ใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง

เป้าหมาย : ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ระดับเป้าประสงค์ (Goal) ซึ่งเป็นผลกระทบสุดท้าย (Impact) หรือเป้าหมายสูงสุดของการประกาศใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสาร

คือการมีรัฐบาลของประชาชนหรือโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น และการมีระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงนั่นเอง

กลไกขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสาร

- ➡ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีหรือนำข้อมูลข่าวสารมารวมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ (มาตรา 9)
- ➡ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบข้อมูลข่าวสารมีหน้าที่ต้องจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้กับประชาชนตามที่มีคำขอ (มาตรา 11)
- ➡ การกำหนดสิทธิร้องเรียนของประชาชน กรณีหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 13, 33)

กลไกขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

➡ การกำหนดสิทธิอุทธรณ์ของประชาชน กรณี
หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
(มาตรา 18)

➡ กลไกตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้อมูล
ข่าวสารของราชการ โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่
สอดคล้องดูแลและให้คำแนะนำ และการจัดทำ
รายงานเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี (มาตรา 28)

ผลการขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสาร ณ ปัจจุบัน

- การนำข้อมูลข่าวสารมาเตรียมให้ประชาชนตรวจสอบ
- การสนองตอบต่อการใช้สิทธิร้องเรียนของประชาชน
- การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์ของประชาชน
- การใช้กลไกตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยเฉพาะอำนาจฯ สอดส่องและให้คำแนะนำ

หน่วยงานของรัฐที่มีการรายงานผล การปฏิบัติตามกฎหมายในปีงบประมาณ 2549

หน่วยงานของรัฐ	จำนวนทั้งหมด	จำนวนที่รายงาน	
		จำนวน	ร้อยละ
กรม/รัฐวิสาหกิจ/องค์กรอิสระ	388	159	41
จังหวัด(ภูมิภาค)	75	34	45
อบจ.	75	29	39
เทศบาล	1,158	298	26
อปต.	6,620	1,344	20
เมืองพัทยา/กทม.	2	2	100
รวม	8,318	1,864	20

การจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารไว้ให้ประชาชนตรวจสอบ (เฉพาะหน่วยงานของรัฐที่มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน)

หน่วยงานของรัฐ	มีการเตรียมข้อมูลให้ตรวจ		มีดัชนีข้อมูลฯ		มีประกาศสอบราคา/ประกวดราคา		มีผลการพิจารณาจัดซื้อ/จ้าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กรม/รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ	136	85	85	53	144	90	129	81
จังหวัด(ภูมิภาค)	33	97	6	18	30	88	30	88
องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น	1,313	78	216	13	1,643	98	1,631	97

การพิจารณาเรื่องร้องเรียนปี พ.ศ.2550

อาชีพของผู้ร้องเรียน	จำนวนเรื่องร้องเรียน
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	85
พนักงานบริษัท/นักธุรกิจ	44
ประชาชนทั่วไป	136
อื่นๆ	11
รวม	276

การพิจารณาเรื่องอุทธรณ์ปี พ.ศ.2550

อาชีพของผู้อุทธรณ์	จำนวนเรื่องอุทธรณ์
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	72
พนักงานบริษัท/นักธุรกิจ	28
ประชาชนทั่วไป	83
อื่นๆ	10
รวม	193

การขับเคลื่อนกฎหมายข้อมูลข่าวสารในอนาคต

- ๑ การศึกษาวิเคราะห์ผลการขับเคลื่อนกฎหมายในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา
- ๑ เป้าหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสาร
- ๑ สภาพทางการเมืองการบริหารประเทศ
- ๑ รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550

สถานะความสำเร็จของกฎหมายข้อมูลข่าวสาร ณ ปัจจุบัน

ระดับผลผลิต : โดยภาพรวมของผลผลิต
(out put) : น่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้

ระดับผลลัพธ์ : ยังไม่มีผลลัพธ์ชัดเจน จะต้อง
(out come) : เพิ่มความพยายามอีกมาก

ระดับเป้าประสงค์ : ยังไม่น่าพึงพอใจ ยังจะต้องใช้
(Goal) : ความพยายามอีกมาก

ข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนกลไกตามมาตรา 9

- ✦ ยกระดับการตรวจประเมินจากการตรวจการปฏิบัติ ตามรายการเป็นการตรวจสอบความครบถ้วนของ ข้อมูลข่าวสาร และการปฏิบัติที่ถูกต้อง
- ✦ ให้มีระบบการรายงานผลการตรวจผลต่อประชาชน และคณะรัฐมนตรีทุก ๆ 6 เดือน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานที่ไม่ตระหนัก และไม่ให้ความสำคัญกับการ ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้สังคมมีการจับตาเป็น

พิเศษ

ข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนกลไกตามมาตรา 9 (ต่อ)

- ✦ ต้องมีการตรวจประเมินในระดับ อบต. อย่างจริงจัง เพื่อศึกษาและจัดทำต้นแบบของข้อมูลข่าวสารที่ อบต.ต้องเตรียมให้ประชาชนตรวจ
- ✦ การศึกษาเพื่อขยายจำนวนข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9(8) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ✦ การทำให้การนำข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9(8) ไปลง Website มีข้อมูลข่าวสารครบถ้วน และเข้าถึงโดยประชาชนได้โดยง่าย

การขับเคลื่อนกลไกตามมาตรา 9

หน่วยงาน ระดับ	เป้าหมายจำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติได้มาตรฐาน		
	2551	2552	2553
กรม/จังหวัด	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	ดำรงมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	
เทศบาล		ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
อบต.	การตรวจประเมินเข้ม	กำหนดต้นแบบที่เหมาะสมแล้วเสร็จ	

ข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนการพิจารณา เรื่องร้องเรียน

- การตอบสนองต่อการยื่นคำขอข้อมูลอย่างช้าสุด 15 วัน
- ต้องมีบทบาทตักเตือนผู้บริหารระดับสูง และ
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน
- ต้องมีมาตรการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีการสนับสนุน
ข้อมูลข่าวสารต่อกัน โดยเฉพาะเพื่อความโปร่งใส และ
ธรรมาภิบาลการบริหาร

ข้อเสนอการขับเคลื่อนด้านอื่น ๆ

- ➡ การขับเคลื่อนขยายผลคำวินิจฉัย
- ➡ การผลักดันเสริมสร้างประสิทธิภาพการรักษาข้อมูลข่าวสารลับ
- ➡ การสร้างกลไกความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสิทธิรับรู้
- ➡ การขับเคลื่อนกฎหมายร่วมกับองค์กรภาคสังคม ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรอิสระต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมต่อเนื่อง